

Канцэпцыі паходжаньня беларускай народнасці

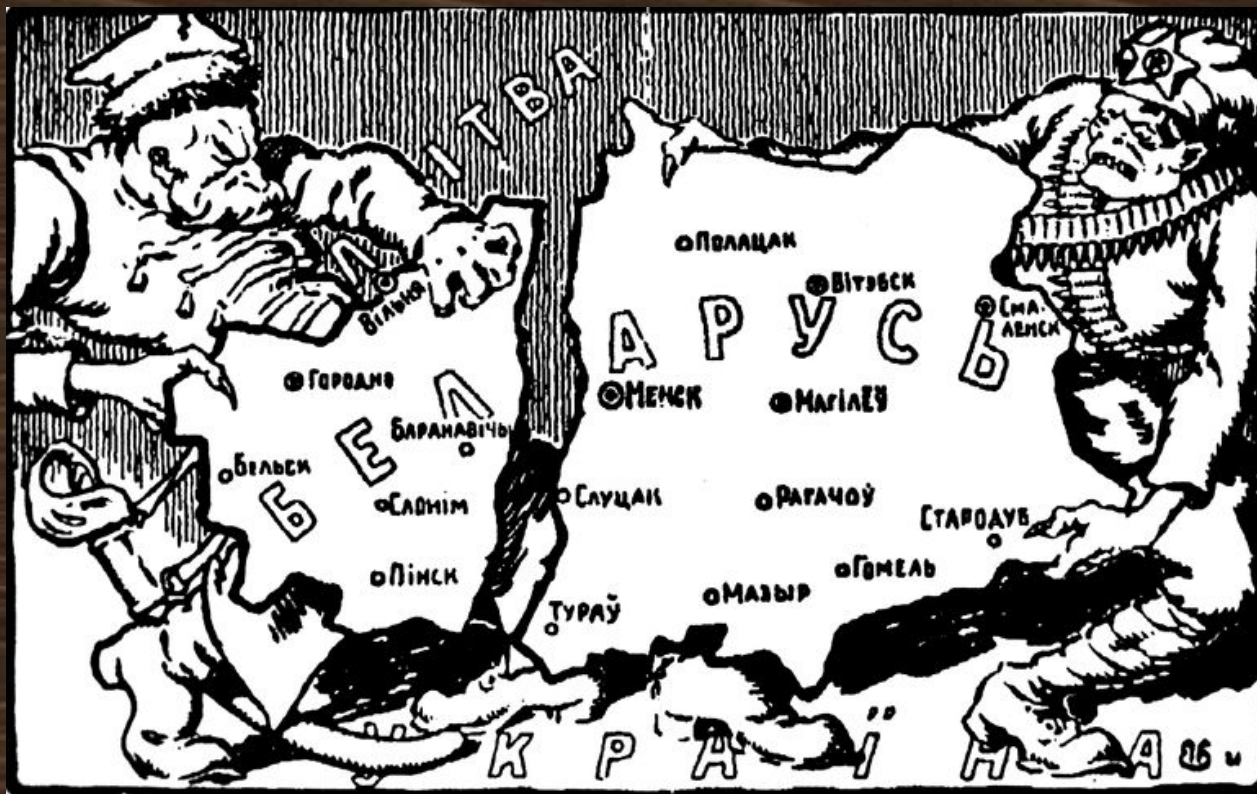
Народнасць - гістарычная супольнасць людзей, што ўзнікае з асобных плямёнаў падчас распаду родава-племянных адносін, да ўзнікнення шчыльных эканамічных сувязяў і адзінай эканомікі, якая характарызуецца адзінствам **мовы, тэрыторыі, звычаяў і культуры.**

Канцэпцыі

- ◆ Шавіністычныя (вялікаруская і вялікапольская) – XIX ст.
- ◆ Крыўская – пачатак XX ст.
- ◆ Крыўска-Дрыгавіцка-Радзіміцкая – пачатак XX ст.
- ◆ Фінская – 1980-1990-ыя гг.
- ◆ Старажытнарускай народнасці – мяжа XIX – XX стст., 1940-1950-ыя гг.
- ◆ Балцкая – 1970-ыя гг.

Шавіністычныя канцэпцыі

Беларусы – частка расійскага/польскага народу, сапсаваная польскім/расійскім уплывам

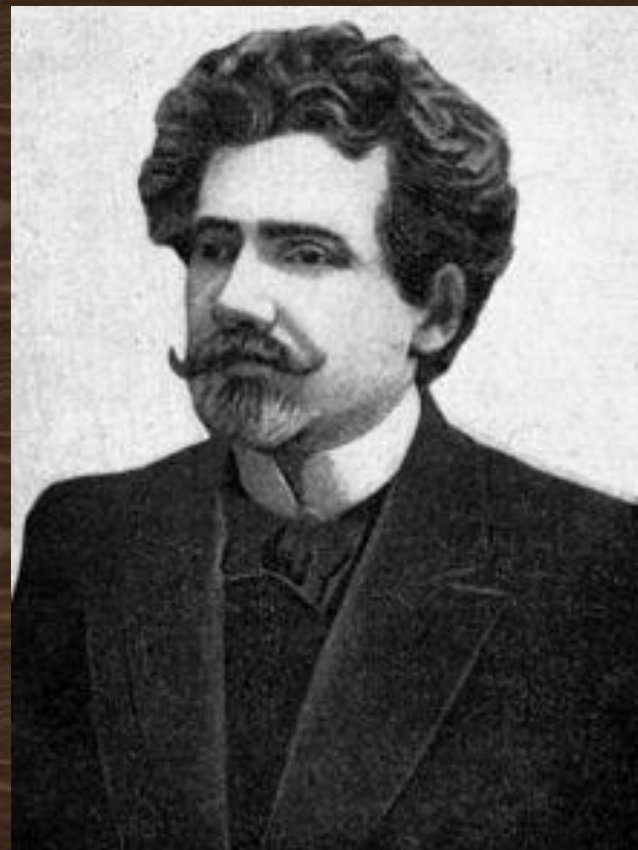
Сярэдзіна XIX ст. – тэорыя “Трыадзінай рускай народнасці”

Крыўска-дрыгавіцка-радзіміцкая канцэпцыя

Распрацавана ў пачатку XX ст., адзін з асноўных стваральнікаў – Мітрафан Віктаравіч Доўнар-Запольскі (1867 – 1934).

У аснове канцэпцыі ляжаць погляды беларусазнаўцаў мяжы XIX - XX ст., у тым ліку “заходнерусістаў”.

Беларусы утварыліся на аснове старажытных плямёнаў крывічоў, дрыгавічоў і радзімічаў.

Крыўская канцэпцыя

Створана на пачатку ХХ ст.
Вацлавам Ластоўскім (1883 – 1938).

- Беларусы – нашчадкі старажытных **крывічоў**;
- Назва “беларусы” – непраўдзівая, прынесена расейцамі;
- Народ варта называць **крывічамі**, а краіну – **Крыўяй, Крывіяй**;
- Паняцці “беларускі” і “крыўскі” ў крывіцкім дыскурсе нярэдка разглядаюцца як сінанімічныя.

Сёння крыўская канцэпцыя зліваецца з балцкай тэорыяй этнагенэзу і з'яўляецца адной з асноўных у беларускай навуцы.

Акрамя навуковага, крыўская канцэпцыя мае філасофска-культурны змест

Канцэпцыя Старажытнарускай народнасці

- Карані канцэпцыі – у тэорыі “трыадзінай рускай народнасці”.
- У завершаным выглядзе аформілася ў познія сталінскія часы, была падтрымана асабіста Сталіным.
- Змест:
- У IX-XII ст. існавала адзіная Старажытнаруская дзяржава
- У рамках яе, на аснове славянскіх плямёнаў, ўтварылася адзіная Старажытнаруская народнасць
- Пасля распаду Старажытнарускай дзяржавы распадаецца і народнасць, даючы пачатак тром “брацкім” народнасцям – вялікарускай, маларускай (украінскай) і беларускай.

Балцкая канцэпцыя

Створана савецкім археолагам
Валянцінам Васільевічам Сядовым
(1924 – 2004), падтрымліваецца
шматлікімі даследчыкамі, у тым ліку
беларускімі (Г.В. Штыхаў)

Беларуская народнасць утварылася ў
выніку змешвання славянскіх
каланістаў з балцкім этнічным
субстратам

Абгрунтаванне:

- археалагічнае;
- гісторыка-лінгвістычнае;
- культуралагічнае;
- антрапалагічнае;

Канцэпцыі паходжання назвы “Белая Русь”

Рамантычныя
і “кабінетныя”

Навуковыя

Рамантычныя канцэпцыі

Колер валасоў і вачэй

Колер адзення

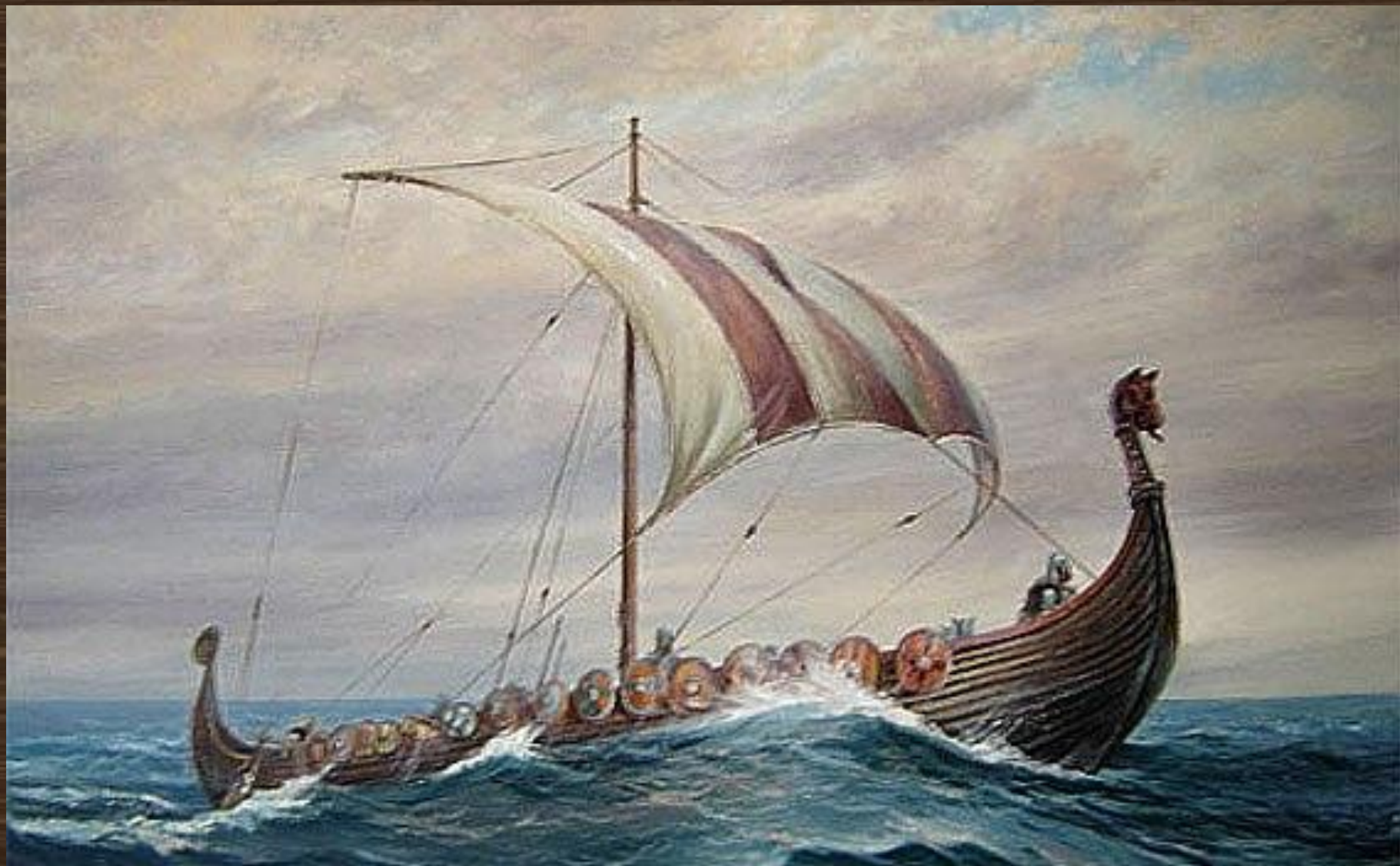
Прыродныя асаблівасці
(чыстыя азёры etc.)

Навуковыя канцэпцыі

Незахопленыя манголамі
тэрыторыі

Сувязь з разуменнем
накірункаў свету

Сувязь з веравызнаннем

IX – XI ст.

Русь

Нарманы, служылыя скандынавы, купцы

X ст.

“Руская вера”

Хрысціянства, першымі носбітамі якога былі варагі і русы

канец IX – X ст.

“Рускія людзі”, “Руская зямля”

Пасля распаўсюду хрысціянства тэрмін сталі ўжываць да ўсяго насельніцтва рэгіёну

канец XV – XVI ст.

“Белая Русь”

Землі ВКМ, Вялікага Ноўгараду, дзе спавядалі толькі праваслаўе, і не было каталіцтва

1596 г. – XVIII ст.

“Беларусцы”, “беларуская вера”

Праваслаўнае насельніцтва І РП, праваслаўе ў супрацьвагу рыма- і грэка-каталіцтву